

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusaja number	208-25/295139
Otsuse kuupäev	16.10.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	OÜ Advokaadibüroo RASK vaidlustus Riigi Tugiteenuste Keskuse riigihankes „Õigusteenuse tellimine Riigikantselei innovatsioonivaldkonnale“ (viitenumber 295139) hankija otsustele tunnistada vastavaks ja edukaks Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ pakkumus ning kvalifitseerida ja jätta kõrvaldamata Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ
Menetlusosalised	Vaidlustaja, OÜ Advokaadibüroo RASK, esindajad vandeadvokaadid Tarmo Peterson ja Keidi Kõiv Hankija, Riigi Tugiteenuste Keskus, esindaja Riina Loorpuu Kolmas isik, Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ, esindaja vandeadvokaat Taavi Kõiv
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 4 ja § 198 lg 3 ja 8 alusel

1. Jätta rahuldamata OÜ Advokaadibüroo RASK vaidlustus Riigi Tugiteenuste Keskuse riigihankes „Õigusteenuse tellimine Riigikantselei innovatsioonivaldkonnale“ (viitenumber 295139).
2. Jätta OÜ Advokaadibüroo RASK poolt vaidlustusmenetluses kantud kulud tema enda kanda.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 29.07.2025 avaldas Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlusega riigihanke „Õigusteenuse tellimine Riigikantselei innovatsioonivaldkonnale“ (viitenumber 295139) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD), sh sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse korra (edaspidi Kord) ja Tehnilise kirjelduse (edaspidi TK). Riigihange korraldati raamlepingu sõlmimiseks kuni kolme pakkujaga.

Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 14.08.2025, esitati 9 pakkumust, sh esitasid pakkumused OÜ Advokaadibüroo RASK ja Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ.

2. 05.09.2025 otsusega tunnistas Hankija muuhulgas vastavaks ja edukaks Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ pakkumuse.

10.09.2025 otsustega Hankija muuhulgas kvalifitseeris ja jättis kõrvaldamata Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ.

3. 15.09.2025 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) OÜ Advokaadibüroo RASK (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsustele tunnistada vastavaks ja edukaks¹ Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumus ning kvalifitseerida ja jätta kõrvaldamata Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 22.09.2025 kirjaga nr 12.2-10/208 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 25.09.2025 ja neile vastamiseks 30.09.2025. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha Vaidlustaja. Teiseks tähtpäevaks esitasid täiendavad seisukohad Hankija ja Kolmas isik.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **OÜ Advokaadibüroo RASK**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

5.1. Riigihankes tunnistati edukaks kolm pakkumust, mille esitajateks olid – Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ, Advokaadibüroo RASK OÜ ja Osaühing Advokaadibüroo Eversheds Sutherland Ots ja Co eelnimetatud järjekorras.

5.2. Kolmanda isiku pakkumus ei vasta RHAD-ile.

Korra kohaselt pidi pakkumus vastama RHAD-is sätestatud tingimustele (p 3.2), kusjuures tingimuslike ega alternatiivsete pakkumuste esitamine ei olnud lubatud (p-id 3.2 ja 3.4). Täiendavalt sätestas Kord, et Hankija tunnistab pakkumuse vastavaks vaid juhul, kui see vastab RHAD-is sätestatud nõuetele (p 5.3) ning kui sellistele tingimustele pakkumus ei vasta, tuleb see igal juhul tagasi lükata (p 5.4).

5.3. Vastavustingimustena „Nõuded pakkujale ja meeskonnale“ (edaspidi Tingimus) on Hankija sätestanud:

Pakkuja peab raamlepingu täitmiseks kaasama meeskonna, kes peavad vastama järgmistele nõuetele:

¹ Vaidlustuskomisjon märgib, et vaidlustuse osas „Vaidlustaja taotlused“ ei ole Vaidlustaja taotlenud Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamist, kuid on seda teinud vaidlustuse tekstis ja 25.09.2025 esitatud täiendavates seisukohtades. Sellest tulenevalt leiab vaidlustuskomisjon, et vaidlustatud on ka Hankija otsus Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ pakkumuse edukaks tunnistamiseks.

1) Kõik raamlepingu täitmiseks teenust osutavad õiguseksperdid peavad olema Eesti Advokatuuri liikmed, kellel on vähemalt 3-aastane töökogemus vandeadvokaadina.

2) Pakkuja meeskond peab olema suuteline tehnilises kirjelduses toodud valdkondades osutama õigusteenust.

Pakkuja esitab kinnituse, et kaasab raamlepingu täitmiseks õiguseksperdid, kes on Eesti Advokatuuri liikmed, kellel on vähemalt 3-aastane töökogemus vandeadvokaadina ning, kes on võimelised tehnilises kirjelduses toodud valdkondades õigusteenust osutama.

Eeltoodust tulenes, et pakkuja pidi komplekteerima ja kaasama raamlepingu täitmiseks meeskonna, milles iga meeskonna liige on Eesti Advokatuuri liige, igal meeskonna liikmel on vähemalt 3-aastane töökogemus vandeadvokaadina ning kaasatav meeskond tervikus peab olema suuteline osutama tehnilises kirjelduses toodud valdkondades õigusteenust. TK-s olid märgitud järgmised näidisvaldkonnad, milles pakkuja peab olema suuteline osutama õigusteenust:

- Riigihankeõigus
- Euroopa Liidu struktuurfondide õigusraamistik ja Euroopa Liidu õigus
- Konkurentsioigus ja riigiabi
- Tsiviilõigus (sh lepinguõigus)
- Intellektuaalomandiõigus
- Tehnoloogiaõigus (sh IT-õigus)
- Haldusõigus

Eeltoodud valdkondade osas oli TK-s lisaks selgitatud, et Riigikantselei koostööpartnerid viivad läbi innovaatilisi riigihankeid ning teadus- ja arendusteenuste konkursse. Õigusteenust on vaja nende hangete ja konkursside ettevalmistamisel ning läbiviimisel tekkivate õiguslike küsimuste lahendamiseks. Lisaks vajavad Riigikantselei ja tema koostööpartnerid õiguslast nõustamist riigiabi reeglite, intellektuaalomandi, IT-õiguse ning muude projektide elluviimisega seotud õigusvaldkondade lõikes. Kirjeldusest nähtub, et projekti suunitlus on eeskätt haldusõiguse poolel, hõlmates olulises osas nii riigihankeõigust, Euroopa Liidu õigust koos struktuurfondide õigusraamistikega kui konkurentsioigust ja riigiabi.

5.4. Kolmanda isiku pakkumusest nähtub kolme meeskonnaliikme esitamine, kellest üksnes kaks vastab Hankija kehtestatud 3 aastase vandeadvokaadina töötamise kogemuse nõudele. Kolmas vandeadvokaat - K. P. - sellele nõudele ei vasta, mistõttu selle isiku meeskonnaliikmena esitlemine ei ole kohane, eriti kuna ka raamlepingu p 7.1 nimetab üheselt, et raamlepingupartner kohustub raamlepingu täitmisel kasutama üksnes RHAD-is esitatud nõuetele vastavat meeskonda, kelle CV-d esitatakse 10 tööpäeva jooksul pärast lepingu sõlmimist. Muude meeskonnaliikmete kasutamine õigusteenuse osutamisel lubatud ei ole.

5.5. Kolmanda isiku pakkumusest nähtuvad pakutud vandeadvokaatide spetsialiseerumine ja õigusnõustamise valdkonnad:

1) vandeadvokaat T. K. on spetsialiseerunud äriõigusele, lepingulisele õigusele ning regulatiivsele vastavusele. Lisaks on tal varasem kogemus klientide nõustamisel IT-õiguse ja intellektuaalomandi teemadel;

2) vandeadvokaat K. R. on spetsialiseerunud äriühinguõigusele ning ühinemistele ja ülevõtmistele (M&A). Täiendavalt on välja toodud ka avaliku sektori innovatsiooniprojektide õigusnõustamine ja õigusanalüüside koostamine, kuid täpsustatud ei ole, kas tegemist on kogemuste all välja toodud õigusanalüüsi KVA ümberkujundamist avalik-õiguslikuks ülikooliks.

Esitatud kirjeldusest nähtub, et Kolmanda isiku meeskond on spetsialiseerunud peamiselt äriõiguse valdkonnale ning kogu haldusõiguse osa äärmiselt spetsiifiliste suundadega nagu riigihankeõigus, konkurentsioigus, riigiabi, euroopa liidu õigus ja toetused on sealjuures täies ulatuses katmata. Viimast kinnitab ka Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ kodulehekülg.

5.6. Vaidlustaja päris Hankijalt, kuidas ta jõudis Kolmanda isiku osas järeldusele, et pakkuja vastab RHAD-ile. Seda eriti põhjusel, et TK p-is 2.5 on nõutud, et pakkuja garanteerib pakkumuse esitamisega, et tal on olemas küllaldane tööjõud õigusteenuse osutamiseks ning et lepinguperioodil ei teki õigusteenuse osutamisel takistusi ega viivitusi, mis tuleneks pakkuja töökoormusest või tööjõu korraldusest.

RHS paneb pakkujale kohustuse arvestada RHAD-i tingimusi tervikuna, mitte üksnes esitada hankemenetluse vormidel nõutavaid andmeid ja dokumente, millele vastab hankija kohustus kontrollida pakkumuse vastavust kõikide tingimuste osas. Seega ei ole vastavuse kontroll piiritletud üksnes riigihangete registrist nähtuvate vastavustingimustega, vaid kõikides RHAD-is (nt TK, juhised pakkujale, ettevalmistatud vormid jne) olevate tingimustega. Korra p 3.2 ütleb, et pakkumus peab vastama RHAD-i tingimustele. Seega pakkumuse esitamisel koosmõjus Tingimuse ja TK nõuetega pidi pakkuja andma garantii olevikus Tingimuse täitmise kohta ja Hankija pidi kontrollima selle kinnituse paikapidavust. Pakkumuse esitamisega ei saa garanteerida millegi olemasolu, mida pakkumuse esitamisel tegelikult olemas ei ole ja mille realiseerumine võib (ja võib ka mitte) tekkida tulevikus.

5.7. Vastuseks Vaidlustaja päringule vastas Hankija:

Juhime tähelepanu, et hanketingimustes ei olnud sätestatud meeskonna miinimum suurusnõuet. Hanke vastavustingimustes on määratud nõuded pakkuja meeskonnale, kuid ei ole ette nähtud, et pakkuja meeskond peab koosnema kindlast arvust advokaatidest. Seetõttu ei saa teie väidet, et Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ pakkumus ei vasta nõuetele, pidada põhjendatuks. Vastavustingimuses „Nõuded pakkujale ja meeskonnale“ on nõutud:

1. Kõik raamlepingu täitmiseks teenust osutavad õiguseksperdid peavad olema Eesti Advokatuuri liikmed, kellel on vähemalt 3-aastane töökogemus vandeadvokaadina – ehk, iga meeskonna liige, kes osutab teenust, peab olema Eesti Advokatuuri liige ning omama vähemalt 3-aastast töökogemust vandeadvokaadina.

Hankija hinnangul täitsid kaks Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ advokaati selle nõude juba pakkumuse esitamise hetkel ning kolmas advokaat hakkab vastama nõudele alates 14. märtsist 2026, mis katab raamlepingu perioodi vajadused.

5.7.1. Nii Tingimus kui TK p 2.5 sätestab pakkuja kohustuse garanteerida pakkumuse esitamisega, et tal on olemas küllaldane tööjõud õigusteenuse osutamiseks ning et lepinguperioodil ei teki õigusteenuse osutamisel takistusi ega viivitusi, mis tuleneks pakkuja töökoormusest või tööjõu korraldusest. Tegemist on oleviku vormis kehtestatud nõudega. Seega tähendab see seda, et nõuetekohane meeskond peab olemas olema pakkumuse esitamise hetkel. Hankija argumentatsioon vandeadvokaat K. P. võimalikust sobivusest tulevikus ei ole kohane ja ei saanud olla osaks pakkumuse vastavuse hindamisel.

5.7.2. Ebaõige on Hankija väide, et K. P. hakkab nõudele vastama alates 14.03.2026, mis katab raamlepingu perioodi vajadused. Hankija ei ole seadnud vastavustingimuseks Advokatuuri liikmesuse aega vaid 3-aastase töökogemuse vandeadvokaadina. See tähendab, et isikul peab olema vähemalt 3 aastane reaalne vandeadvokaadina töötamise kogemus. Lisaks on K. P. liikmesus Eesti Advokatuuris peatatud, millisel perioodil isikul ei ole lubatud osutada vandeadvokaadina õigusteenuseid. Seega ei saa isikul ka liikmesuse peatamise ajal tekkida töötamise kogemust.

5.8. Vastuseks Vaidlustaja päringule vastas Hankija ka:

Pakkuja meeskond peab olema suuteline TK-s toodud valdkondades osutama õigusteenust – ehk, kogu meeskond peab olema võimeline osutama õigusteenust kõigis TK-s nimetatud valdkondades. Tingimus ei nõua, et iga liige peaks valdkondi katma individuaalselt, vaid hindamise alus on meeskonna koguvõimekus ning pakkuja kinnitused suutlikkuse kohta. Seega on sõna-sõnalt tingimus täidetud: Kolmas isik esitas pakkumuses advokaadid ning kinnitas suutlikkust katta kõik nõutud valdkonnad.

Hankija hinnang tugineb pakkuja esitatud siduvatele kinnitustele ning raamlepinguperioodi kestvusele, mille jooksul meeskonna koosseisu saab kohandada vastavalt vajadusele. Tagatud on, et raamlepingut täidavad nõuetele vastavad advokaadid. Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ esitas pakkumuses kolm advokaati, kellest kaks vastasid nõuetele juba pakkumuse esitamise hetkel. Raamleping kestab 2025. aastast kuni 31.08.2029, seega ligi neli aastat. Advokaat K. P. vastab alates 14.03.2026 kvalifikatsiooninõuetele ja võib sellega alates nimetatud kuupäevast raamlepingu täitmisel teenust osutada. See tagab, et raamlepingu kogu perioodi jooksul on olemas piisav arv nõuetele vastavaid advokaate.

5.8.1. Vastuse selle osaga kinnitab Hankija, et ei ole pakkumuste hindamisel RHAD-is kehtestatud nõudeid järginud.

Ka vandeadvokaat K. P. pädevusena ei ole toodud valdkondi, mille puudumist Kolmanda isiku pakkumuses Vaidlustaja rõhutab. Seega isegi K. P. kaasamisel tulevikus, on katmata TK-s nimetatud valdkondadest riigihankeõigus (kus soovitakse ka hankedokumentide koostamist, mis ilma pikaajalise kogemusega valdkonnas on teostamatu), Euroopa Liidu struktuurfondide õigusraamistik ja Euroopa Liidu õigus, konkurentsioigus ja riigiabi ning lisaks haldusõigus. Viimati nimetatud on spetsiifilised õigusvaldkonnad, milles opereerimiseks vajalike teadmiste ja kogemuste omandamine toimub läbi pikaajalise praktika.

5.8.2. Hankija kinnitab vastuses, et valdkondade hindamise aluseks oli meeskonna koguvõimekus ning lisaks pakkuja kinnitused suutlikkuse kohta. Meeskonna võimekust osutada teenuseid TK-s sätestatud valdkondades nõudis nii Tingimus kui TK p 2.5, mis sätestab kinnituse, et kui pakkuja esitab pakkumuse, siis ta garanteerib, et tal on pakkumuse esitamise hetkel olemas küllaldane ja piisava võimekusega tööjõud õigusteenuse osutamiseks. Käesoleval hetkel sellist kogemusega ja koguvõimekusega meeskonda Kolmanda isiku pakkumusest ega nende koduleheküljelt ei nähtu.

5.9. Vastuseks Vaidlustaja päringule vastas Hankija ka:

Hankijale jääb arusaamatuks, mille põhjal te eeldate, et Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ ei suudaks teenust osutada tehnilises kirjelduses nimetatud valdkondades. Pelgalt asjaolu, et pakkuja esitleb end mõnes spetsiifilises valdkonnas eksperdina, ei tähendab, et tal puuduksid teadmised, kogemus või suutlikkus teistes valdkondades. Mitmete nimetatud valdkondade süvitsi tundmine on vandeadvokaadiks saamise eelduseks, mida kontrollib Eesti Advokatuur. Hankija edastas küsimused ka pakkuja ning Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ kinnitas järgmist: tegemist on kiiresti kasvava organisatsiooniga, millel on küsimusele vastamisel hetkel 5 töötajat. Advokaadibüroo on läbi mõelnud töövoogu ja võimekuse ja palkab pidevalt juurde uusi õiguseksperthe. Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ kinnitas, et tal on olemas vajalikud oskused, kogemused ja tööjõud, et lepinguperioodil õigusteenust vajalikus ulatuses osutada.

5.9.1. TK-s oli sõnaselgelt märgitud, et Riigihanke eesmärgiks on toetada õigusteenusega riigikantseleid koostööpartnerite, kes viivad läbi innovaatilisi riigihankeid ja teadus- ja arendusteenuste konkursse nende samade hangete ja konkursside ettevalmistamisel ja läbiviimisel tekkivate õiguslike küsimuste lahendamisel. Lisaks oli TK-s viidatud, et Riigikantselei ja koostööpartnerid vajavad õiguslast nõustamist riigiabi reeglite, intellektuaalomandi, IT-õiguse ning muude projektide elluviimisega seotud õigusvaldkondade lõikes. Tegemist on äärmiselt spetsiifilise projekti sisuga.

Selleks, et eeltoodud nõuded oleksid saavutatud, oli TK-s toodud, et pakkuja garanteerib pakkumuse esitamisega, et tal on olemas küllaldane tööjõud õigusteenuse osutamiseks ning et lepinguperioodil ei teki õigusteenuse osutamisel takistusi ega viivitusi, mis tuleneks pakkuja töökoormusest või tööjõu korraldusest ning lisaks kinnitab pakkumuse esitamisega, et pakkumuses esitatud meeskond peab olema suuteline TK-s toodud valdkondades osutama õigusteenust.

5.9.2. Eeltoodud tingimuste sätestamise eesmärk saab olla üksnes see, et pakkujal oleks juba pakkumuse esitamise hetkel olemas nõuetekohane meeskond, kes suudaks Hankijale nõutud valdkondades efektiivselt ja kvaliteetselt õigusteenust pakkuda. Sellele viitab selgesti lause osa oleviku vorm *on olemas*, mis ei saa viidata millelegi, mis ehk võib-olla kunagi tekib tulevikus, millist on kinnitatud ka vaidlustuskomisjoni praktikas, milles vaidlustuskomisjon on viidanud, et raamlepingu sõlmimiseni saab jõuda vaid RHAD-ile vastava pakkumusega ja pakkumuses sisalduvate puuduste parandus ei saa toimuda kunagi tulevikus raamlepingu täitmise kaudu, samuti ei saa nõuetele mittevastav pakkumus nõuetele vastavaks muutuda hiljem, nt uute dokumentide või meeskonnalikmete esitamise kaudu. Sama on kinnitanud Riigikohus viidates, et kui nõuetele vastav seisund tekib ettevõtjal alles pärast pakkumuse esitamist, ei võeta seda hankemenetluses arvesse (RKHKo 3-3-1-24-13, p 23). Pakkumus peab vastama kõigile riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele igal ajahetkel alates pakkumuse esitamisest (Tln HKo 3-19-1491, p 36).

5.9.3. Kõiki tingimusi koosmõjus lugedes ei ole Hankija eesmärgiks olnud lubada hakata spetsialisti otsima alles siis kui raamlepingu alusel esitatakse tellimus. See läheks vastuollu TK p-iga 2.5, mis viitab, et lepinguperioodil ei tohi tekkida õigusteenuse osutamisel takistusi ega viivitusi.

5.10. Vaidlustaja ei väida, et Kolmanda isiku pakkumuses esitatud vandeadvokaadid ei ole pädevad osutama õigusteenuseid valdkondades, milles nad on enda ekspertiisi välja toonud, kuid nimetatud ekspertiiside kõrval on nimetatud pakkumuses katmata peamine osa Riigihanke eesmärgist - riigihankeõigus, Euroopa Liidu struktuurfondide õigusraamistik ja Euroopa Liidu õigus, konkurentsõigus ja riigiabi ning lisaks haldusõigus.

5.11. Hankija ei saa eeldada, et pakkuja nimetatud vandeadvokaadid on pädevad osutama õigusteenust valdkondades, mille kohta pakkumuses puudub vastav teave, ning tal on kohustus kontrollida pakkumuse vastavust RHAD-is sätestatud tingimustele, sh kontrollida esitatud kinnituste õigsust, ning hinnata üksnes pakkumuses sisalduvat teavet. Pakkuja üldsõnaline kinnitus, et tal on olemas (või tulevikus tekib) piisav tööjõud ka neis valdkondades, ei asenda hankija kontrollkohustust pakkumuste vastavuse kontrolli hetkel. Samuti ei saa Hankija mõelda isikutele juurde pädevust, millist nad ise ei ole enda kohta esitanud.

5.12. Hanketingimusi ei ole võimalik teisiti tõlgendada kui Vaidlustaja selgitatud viisil.

5.13. Kolmanda isiku pakkumus ei vasta TK-le ja Tingimusele, mistõttu ei saa olla õiguspärased Hankija otsused tema pakkumuse vastavaks ja edukaks tunnistamiseks.

5.14. RHS § 185 lg 1 järgi võib hankija tegevuse vaidlustada juhul, kui see rikub vaidlustaja õigusi. Seega peab vaidlustuse esitamiseks olema põhjendatud huvi, milleks kinnistunud kohtupraktika järgi saab ainsana olla majanduslik huvi sõlmida hankeleping (vt nt TlnRnKo 311-2403, p 16). Reeglina saab pakkuja vaidlustada üksnes hankija otsuseid üksnes selliste pakkujate suhtes, kes asetsevad pakkumuste hindamise tulemusena moodustatud paremusjärjestuses vaidlustajast eespool ning takistavad selliselt vaidlustaja võimalust osutada edukaks ja sõlmida leping. Kuna raamlepingu alusel hankelepingute sõlmimiseks on kehtestatud kaskaadmeetod ning Vaidlustaja pakkumus on pakkumuse maksumuselt teisel kohal, siis vaidluse rahuldamine aitab kaasa Vaidlustaja õiguste kaitsele parima järjekorrapositsiooni saamiseks ning rikutud õiguste taastamisele.

5.15. 25.09.2025 täiendas Vaidlustaja oma seisukohti.

5.15.1. Ebaõige on Kolmanda isiku seisukoht, et Vaidlustajal puudub kaebeõigus.

RHS § 185 lg 1 sätestab endas eeldustena hankija rikkumise ja sellise rikkumise osas vaidlustaja

6 (17)

huvide kahjustumise. Olukorras, kus Hankija on tunnistanud menetluses vastavaks pakkuja, kelle pakkumus ei ole hanketingimustele vastav ning selline pakkuja asub konkureerima lepingu täitmise osas Vaidlustajaga, on tegemist Vaidlustaja õiguste rikkumise ja huvide riivega. Nimetatut on kinnitatud korduvalt vaidlustusmenetluse praktikas ning Kolmanda isiku püüd moonutada RHS §-i 185 tegelikku sisu vastupidiseks on ebaõige. Kolmanda isiku viidatud õiguskirjanduse punktid viitavad selgesti kaebeõiguse olemasolule isikutel, kelle suhtes on hankija ebaseaduslikul tegevusel olnud negatiivne ehk kahjulik mõju laiemas mõttes. Selle on Kolmas isik jätnud tähelepanuta. Arvestades, et raamlepingus on hankelepingu sõlmimise ühe võimalusena ette nähtud kaskaadmeetod, on Kolmanda isiku argumentatsioon ka asjakohatu.

5.15.2. Hankija on vastuses vaidlustuses ebaõigesti leidnud, et Hankijal oli võimalik tugineda Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamisel üksnes pakkuja kinnitustele, viidates Riigikohtu lahendile 3-19-1464. Käesoleval juhul ei ole olukord samaväärne põhjusel, et kui Riigikohtu lahendi 3-19-1464 vaidluse all olnud hankemenetlus sätestaski sõnaselge võimaluse omada nõuetekohast isikut alles analüsaatori installeerimise ajaks, siis Riigihanke nõuded sätestasid, et nõuetekohane meeskond pidi olemas olema pakkumuse esitamise ajal. Viimast kinnitavad järgmised punktid:

1) vastavustingimus sätestas pakkuja kohustuse raamlepingu täitmisse kaasata meeskonna, kes on suuteline teenust osutama tehnilises kirjelduses toodud õigusvaldkondades. Sealjuures vastavustingimuses antav kinnitus on sätestatud oleviku vormis, millisest tuleneb, et nõue peab olema täidetud pakkumuse esitamise hetkel.

2) TK p 2.5 sätestas nõude, et pakkuja garanteerib pakkumuse esitamisega, et tal on olemas küllaldane tööjõud õigusteenuse osutamiseks ning, et lepinguperioodil ei teki õigusteenuse osutamisel takistusi ega viivitusi. Garanteerida ei saa midagi, mida pole olemas. Seega on Hankija seadnud selged nõuded meeskonna võimekuse olemasolule, millist on Hankija käesolevas vaidlustuses asunud vastupidiselt tõlgendama.

5.15.3. Hankija pidi teostama tegeliku kontrolli selle üle, kas pakkujal on olemas küllaldane tööjõud, kes suudab osutada õigusteenust kõigis TK-s nõutud õigusvaldkondades ja seda koheselt raamlepingu sõlmimisest alates. Sellise kontrolli käigus ei saanud Hankijal jääda tähelepanuta, et Kolmanda isiku õigusteenused on suunitletud üksnes äriõigusteenustele, milline ei ole vaidlusaluse Riigihanke subjektiks. Lisaks ei ole Kolmas isik kirjeldanud enda meeskonna pädevust üheski alljärgnevatest valdkondadest – riigihankeõigus, Euroopa Liidu struktuurfondide õigusraamistik ja Euroopa Liidu õigus, konkurentsioigus ja riigiabi ning lisaks haldusõigus. Antud meeskonnaliikmed ei ole nimetatud valdkondades avaldanud kajastusi ning samuti ei ole kohtulahendite otsingusüsteemides leitav, et Kolmanda isiku meeskonnaliikmed oleksid kõnealustes vaidlustes olnud esindajaks.

5.15.4. Kolmas isik on enda kogemust rõhutanud peamiselt valdkondades, millised ei ole käesoleva menetluse osaks. Selleks, et pakkuda õigusteenust teistele isikutele, kes konkreetsetes õigusvaldkonnas ei orienteeru, peab õigusteenuse osutaja ise selles valdkonnas orienteeruma või vähemalt endale selle valdkonna selgeks tegema.

5.15.5. Kuigi Vaidlustaja hinnangul ei piisanud Riigihankes üksnes kinnituse andmisest, siis Riigikohtu lahendis nr 3-19-1464 esitatud seisukoha järgi peab mistahes kinnitusele tugineda, kui see on riigihankes lubatud, käima käsikäes hankija usalduse tekkimisega. Olukorras, kus aga pakkumuses esitatud teave on puudulik ning avalikult kättesaadav teave ei kinnita kohustuslike tingimuste täitmist, ei saanud selline usaldus Hankijal tekkida ning sellisele kinnitusele ei saa tugineda.

5.15.6. Riigihankes kehtestatud tingimuste eesmärk saab olla üksnes see, et pakkujal oleks juba pakkumuse esitamise hetkel olemas nõuetekohane meeskond, kes suudaks Hankija nõutud valdkondades kvaliteetselt ja õigeaegset õigusteenust pakkuda. Seda selgitab TK p 2.5.

5.15.7. Kolmanda isiku käsitus, justkui peaks Kolmandal isiku täitmise vahendid olema olemas alles hanklepingu täitmiseks vajalikel hetkedel, on vastuolus Riigihankes kehtestatud tingimustega, mis sätestavad kohustuse meeskonna olemasolu „raamlepingu täitmiseks“ (vastavustingimus ja raamlepingu p 7.1), mitte hanklepingu täitmiseks. Tegemist on erinevate lepingutega. Kolmanda isiku arusaam on vastuolus TK p-iga 2.5. Kui raamlepingu sõlmimise päevale järgmisel päeval otsustab Hankija kaskaadmeetodil teha tellimuse, milline hõlmab endast mõnd vaidlusalust õigusvaldkonda, siis ei ole Kolmandal isikul nõutavat spetsialisti. TK sätestab kohustuse, milline peab olema olemas, et välditud oleks õigusteenuse takistused ja viivitused.

5.15.8. Kõike eelnevat ei väära raamlepingus sätestatud võimalus meeskonnaliikmete vahetamiseks või meeskonna täiendamiseks. Tegemist on lepingu täitmist reguleeriva punktiga, millel puudub puutumus vastavustingimusega.

5.15.9. Vaidlustaja ei nõustu Kolmanda isiku väidetega meeskonnaliikmete pädevusest kõigis Hankija nõutud valdkondades. Kuigi vandeadvokaadi kutsetegevus on enesereguleeritav, ei saa valdkonna pädevus tekkida lihtsalt soovist või kinnituse andmisest. Selleks peab olema reaalne kogemus. Pädevuse olulisust on kinnitatud ka aukohtu menetlustes, milles on selgitatud, et advokaat peab tegutsema õigusteenuse laadist tuleneva vajaliku hoolsusega ning osutama õigusteenust vastavalt oma teadmistele ja võimetele ning mitte alla üldiselt tunnustatud kutseoskuse taseme. Advokaadi kohustus osutada õigusteenust vastavalt oma teadmistele ja võimetele tuleb koostoides VÕS § 620 lg-ga 2 tõlgendades mõista kui kohustust tegutseda üldiselt tunnustatud kutseoskuse tasemel. Seega juhul, kui tekib küsimus sellest, kas advokaat on selle kohustuse täitnud, tuleb hinnata, kas advokaat on konkreetsetes olukorras tegutsenud viisil, mida võiks oodata keskmiselt selles olukorrad tegutsevalt advokaadilt, kellel on teadmised konkreetset valdkonda reguleerivate normide ja kohtupraktika kohta ning kogemused selles valdkonnas tegutsemises. Nimetatust on seega ka aukohus kinnitanud, et advokaadi teadmised ja võimed on väga tugevalt seotud nii teadmiste, kui kogemustega valdkonnas tegutsemisel. Pakkumuses ei olnud Kolmas isik sellekohast kogemust esitlenud ning sellist kogemust ei nähtu ka avalikest andmebaasidest. Puudub mistahes loogiline põhjus, et selline Riigihankega seotud kogemus oleks jäetud esitamata, kui see tegelikult olemas oleks. Üksnes juriidilise kõrghariduse omamine või advokatuuri liikmesus ei taga teadmisi kõigis õigusvaldkondades.

6. Hankija, **Riigi Tugiteenuste Keskus**, vaidleb vaidlustusele vastu.

6.1. RHAD-is on sätestatud, et raamlepingu täitmiseks kaasatavad õiguseksperdid peavad olema Eesti Advokatuuri liikmed ja neil peab olema vähemalt kolmeaastane töökogemus vandeadvokaadina. Kolmanda isiku pakkumus vastas sellele nõudele, kuna esitatud meeskonnas oli kaks advokaati, kes nõuetele vastasid. RHAD-is ei olnud nõutud kindlat miinimumarvu advokaate vaid et teenust osutavad isikud peavad vastama nõuetele ning pakkujad pidi kinnitama, et pakkuja meeskond on suuteline TK-s toodud valdkondades osutama õigusteenust, mida Kolmas isik ka tegi. Juba kahe nõuetele vastava advokaadi olemasolu tagas pakkumuse vastavuse ning pakkumuse esitamise hetkel piisava võimekuse lepingu täitmiseks.

6.2. Hankija on nõudnud Tingimuses pakkuja kinnitust selle kohta, et kaasab raamlepingu täitmiseks õiguseksperdid, kes on Eesti Advokatuuri liikmed ning kellel on vähemalt 3-aastane töökogemus vandeadvokaadina. Kolmanda isiku pakkumus sisaldas siduvat kinnitust, et meeskond vastab nõuetele ja suudab osutada õigusteenust kõigis RHAD-is ette nähtud valdkondades. Lisaks kinnitas Kolmas isik, et pakkuja kaasab raamlepingu täitmiseks meeskonna, kes on võimeline TK-s toodud valdkondades õigusteenust osutama. Hankijal ei olnud alust seda kinnitust kahtluse alla seada. Hankija tugines pakkumuse vastavuse hindamisel

antud punktis pakkuja kinnitustele, mitte kõrvalistele allikatele, nagu veebilehtede turunduslik info. Ka Riigikohus on oma lahendis kohtuasjas 3-19-1464 öelnud, et hankija võib tugineda üksnes pakkuja kinnitustele.

6.3. Hankija on teenust osutavate isikute sisulise kontrolli näinud ette raamlepingus, kus on sätestatud, et hankelepingus osalevate meeskonnaliikmete CV-d tuleb esitada tellijale 10 tööpäeva jooksul pärast lepingu allkirjastamist. Lisaks on raamlepingus punkt, mis kohustab raamlepingu partnerit meeskonnaliikmete vahetumise korral tagama, et töid teostavad vähemalt RHAD-is nõutud kvalifikatsiooni ja kogemusega isikud. Meeskonnaliikme vahetumise vajadustest tuleb teavitada tellijat esimesel võimalusel ning esitada tellijale uue meeskonnaliikme CV. Meeskonnaliikmete vahetamiseks on vajalik tellija nõusolek. Sellega on tagatud kontroll, et lepingut täidavad RHAD-is toodud nõuetele vastavad meeskonnaliikmed.

6.4. Vaidlustaja toob esile K. P. advokatuuriliikmelisuse küsimuse. See asjaolu ei ole pakkumuse vastavuse hindamisel määrav, kuna nõuete täitmine oli tagatud juba kahe teise advokaadi kaudu.

6.5. Hankija on teabevahetuses Vaidlustajale selgitanud, et Vaidlustaja kahtlustel Kolmanda isiku teenuste osutamise suutlikkuse osas ei ole Hankijal põhjust kahelda. Kolmas isik on Hankijale selgitanud, et tegemist on kiiresti kasvava organisatsiooniga, millel on piisav tööjõud, oskused ja kogemus, et tagada raamlepingu täitmine kogu lepinguperioodi jooksul. Lisaks on mitmete TK-s nimetatud valdkondade süvitsi tundmine vandeadvokaadiks saamise eelduseks, mida kontrollib Eesti Advokatuur.

6.6. Hankija kontrollis pakkumuste vastavust kooskõlas RHS § 114 lg-s 1 sätestatud kohustusega. Kontroll tugines pakkumustes esitatud kinnitustele ja dokumentidele. Hankija ei ole kohustatud ega õigustatud tegema täiendavat uurimistööd väljaspool esitatud dokumente, näiteks otsima infot pakkuja kodulehelt või muust allikast. Selline uurimiskohustus ei tulene RHS-ist ning riukuks võrdse kohtlemise põhimõtet, sest pakkujate kohta kogutaks teavet erinevatest ja mitte alati võrreldavatest allikatest.

Kolmanda isiku pakkumus oli vastav meeskonna vastavusnõude osas ning Hankija ei tuvastanud ühtegi Tingimuse rikkumist, mis annaks alust pakkumus tagasi lükata.

6.7. 30.09.2025 esitas Hankija täiendavad seisukohad.

6.7.1. Vaidlustaja on põhjendamatult sisustanud RHAD-is esitatud pakkumuse vastavuse tingimust millegagi, mis tingimuses ei sisaldu. Hankija ei kontrolli menetluse käigus pakkumuse vastavust millelegi, mida tingimustes ei sisaldu ning ei lükka pakkumuse selle alusel tagasi.

6.7.2. Tingimuse kohaselt pidi pakkuja pakkumuse kinnitama, et kaasab raamlepingu täitmiseks õiguseksperdid, kes peavad vastama kolmele tingimusele:

- 1) olema Eesti Advokatuuri liikmed;
- 2) omama vähemalt 3-aastast töökogemust vandeadvokaadina;
- 3) olema võimelised tehnilises kirjelduses toodud valdkondades õigusteenust osutama.

Tingimuses ei olnud sätestatud, mitu õiguseksperdi peab pakkuja raamlepingu täitmiseks kaasama. See on Hankija teadlik valik kuna on tõenäoline, et raamlepingu alusel sõlmitakse mitmeid erineva sisu ja mahuga hankelepinguid, mistõttu leidis Hankija, et kaasatavate õiguseksperdi arvule minimaalse piiri sätestamine ei ole põhjendatud. Kolmas isik esitas pakkumuses vastava kinnituse ning vaidlust ei ole selles, et kinnitus oli nõuetekohane.

6.7.3. Kõnealust Tingimust ei ole võimalik tõlgendada nii nagu soovib Vaidlustaja. Tingimuse kohaselt tuleb esitada kinnitus, et nõuetele vastavad õiguseksperdid kaasatakse raamlepingu

täitmisele, mis on Kolmanda isiku poolt esitatud. Tingimusest ei tulene nõuet, et pakkuja peaks kaasatavate õigusekspertide isikud nimetama juba pakkumuses, mida Kolmas isik küll omaalgatuslikult tegi, ega nõuet, et Hankija peaks nende õigusekspertide vastavust Tingimusele kontrollima hankemenetluses. Isegi juhul, kui selline nõue oleks Tingimusest tulnud, millega Hankija ei nõustu, on Hankija seisukohal, et Kolmanda isiku esitatud kaks õiguseksperti nõuetele ka vastavad.

6.7.4. RHS § 4 p-i 15 kohaselt on raamleping ühe või mitme ettevõtja ja ühe või mitme hankija vahel sõlmitud leping, millega kehtestatakse lepingu kehtivusaja vältel selle alusel sõlmitavaid hankelepinguid reguleerivad tingimused. Sellest tulenevalt toimub raamlepingu täitmine mitte otse raamlepingu alusel, vaid sellel põhinevate hankelepingute täitmise kaudu. Sellele tuginedes kehtestaski Hankija Riigihankes tingimuse, mille kohaselt kinnitab pakkuja, et ta kaasab nõuetele vastava meeskonna raamlepingu täitmiseks. Seda seisukohta kinnitab ka raamlepingu projekti p-is 7.1 esitatud nõue, mille kohaselt esitab raamlepingupartner tellijale raamlepingu täitmisel osalevate meeskonnaliikmete CV-d 10 tööpäeva jooksul pärast lepingu allkirjastamist. Hankija ei ole tingimuses ette näinud, et pakkujal peaks selline meeskond olema olemas juba raamlepingu sõlmimiseks korraldatavas menetluses pakkumuste esitamise tähtpäevaks, ega ka nõuet, et meeskonnaliikmete isikud tuleks pakkumuses esitada. Seega isegi juhul, kui Kolmanda isiku pakkumuses oleks esitatud nõuetekohane kinnitus meeskonna kaasamise kohta, ent pakkumuses ei oleks nimetatud ühtegi nõuetele vastavat õiguseksperti (millega Hankija ei nõustu), ei oleks Hankijal õigust pakkumust tingimusele mittevastavuse tõttu tagasi lükata.

6.7.5. Hankija seisukohta toetavad mitmed vaidlustuskomisjoni ja kohtute lahendid. Nt on Euroopa Kohus oma 02.05.2019 otsuse C-309/18 p-s 20 öelnud, et pakkuja ei tohi ka võrdse kohtlemise põhimõttest tulenevalt jätta hankemenetlusest kõrvale sellise kohustuse täitmata jätmise tõttu, mis ei tulene sõnaselgelt selle menetlusega seotud dokumentidest. Vaidlustuskomisjon on oma 11.03.2025 otsuses nr 33-25/286368 seoses pakkumuse vastavuse tingimuste ja hankelepingu tingimuste eristamisega leidnud järgmist: *Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et isegi kui hankelepingu tingimused ja pakkumuse vastavustingimused on riigihanke menetluses tihedalt seotud, on tegemist kahe erineva mõistega: hankelepingu tingimused, mis sätestatakse reeglina hankelepingu projektis, on lepingu eelnõu, mis reguleerib lepingu täitmist pärast selle sõlmimist, samas kui pakkumuse vastavustingimused on nõuded, millele pakkumus peab vastama, et selle alusel saaks üldse hankelepingu sõlmimiseni jõuda. Seega lihtsustatult määrab hankelepingu projekt lepingu sisu, kuid pakkumuse vastavustingimused pakkumuse sisu.* Sarnaselt on vaidlustuskomisjon oma 29.05.2025 otsuse 108-25/289200 p-ides 12.2 ja 12.3 tõdenud, et kui tingimust, millele vastavust saaks hankija pakkumuse puhul kontrollida, RHAD-is ei ole, ei saa pakkumust ka tagasi lükata.

7. Kolmas isik, **Advokaadibüroo PwC Legal Services OÜ**, vaidleb vaidlustusele vastu taotledes jätta vaidlustus läbi vaatamata või alternatiivselt rahuldamata.

7.1. Vaidlustajal puudub õigus esitada vaidlustus, kuivõrd Hankija otsus ei riiva Vaidlustaja subjektiivseid õigusi. Vastavalt RHS § 185 lg-le 1 võib pakkuja vaidlustada hankija tegevuse kui ta leiab, et RHS rikkumine hankija poolt rikub tema õigusi või kahjustab tema huvisid. See tähendab, et vaidlustuse rahuldamiseks peab:

- 1) hankija otsus või alusdokument olema õigusvastane;
- 2) rikkuma ka vaidlustaja õigusi.

7.2. Vaidlustajal puudub kaebeõigus, kuivõrd Hankija tegevus ei riku Vaidlustaja õigusi.

7.2.1. Kohtupraktikas on kinnitust leidnud, et vaidlustusmenetluses kaitstav hüve on hankelepingu sõlmimise võimalus. Üldiselt on ettevõtjal riigihankes tehtud otsuste

vaidlustamise õigus siis, kui vaidlustamise tulemusel tekib vaidlustajal väljavaade hankelepingu sõlmimisele, ning vastupidi - vaidlustamisõigus puudub, kui isegi vaidlustuse rahuldamise korral on vaidlustajaga hankelepingu sõlmimine välistatud.

Ülaltoodud põhimõtetest tulenevalt ei ole võimalik Vaidlustaja õigust vaidlustuse esitamiseks jaatada.

7.2.2. Vaidlustaja pakkumus on üks kolmest edukast pakkumusest. Menetlus seisneb raamlepingu sõlmimises, mille alusel on kolme edukaks tunnistatud pakkumuste esitajatel, sh Vaidlustajal, võimalus osaleda nii minikonkursil kui sõlmida hankeleping suunatud ettepaneku esitamise järgselt. Vaidlustajal on ka enda pakkumuse edukaks tunnistamise tõttu võimalik osaleda hankelepingu sõlmimisel sõltumata Kolmanda isiku edukast pakkumisest.

7.2.3. Pelgalt asjaolu, et Kolmas isik on oma pakkumuses teenuse hinnaks märkinud Vaidlustajast odavama hinna, ei tähenda, et Vaidlustaja huvid on kahjustatud. Minikonkurssi raames on võimalik, et Vaidlustaja esitab teistest pakkujatest soodsama pakkumuse. Samuti pole Vaidlustaja õigus sõlmida hankeleping välistatud ka suunatud ettepaneku korral, kuivõrd kinnitamata jätmise või loobumise korral on Vaidlustajal jätkuvalt õigus vastav hankeleping sõlmida.

Seega pole välistatud Vaidlustaja õigus sõlmida hankeleping ning võimalus, et Kolmas isik osaleb minikonkursil ei tähenda, et Vaidlustaja ei saa hankelepingut sõlmida. Samamoodi ei tähenda Kolmanda isiku kõrvaldamine menetlusest, et Vaidlustajal tingimata hankelepingu sõlmimise õigus tekib. Vaidlustaja õigusi pole seega kahjustatud. Vastupidisele seisukohale asumine tähendaks RHS § 185 lg-s 1 sätestatud vaidlustusõiguse laiendamist igasugusele teoreetilisele riskile, mille eest kaitsmine ei ole nimetatud sätte kaitse-eesmärgiks.

7.3. Kolmanda isiku teenus hõlmab tingimustele vastavaid õiguseksperthe Hankija nimetatud valdkondades.

7.3.1. Pakkujal ei pea (välja arvatud juhul, kui hankija seda otsesõnu nõuab) pakkumuse vastavaks tunnistamiseks ja hankelepingu nõuetekohaseks täitmiseks olema pakkumuse esitamise hetkeks kindlustatud (või füüsiliselt oma valduses) kõik hankelepingu täitmiseks vajalikud vahendid ja ressursid (sh seadmed, litsentsid, tööjõud). Asjakohased pole ka Vaidlustaja grammatilised tõlgendused RHAD-ist, kuivõrd raamleping näeb pakkujate isikkoosseisu vahetumise võimalust muuhulgas p-is 7.2, mis tähendab, et ka Vaidlustajal ei pruugi hetkel olemas olla isikkoosseisu, kellega lõpuks raamlepingut täitma asutakse.

7.3.2. Raamlepingu täitmise vahendid peavad pakkumuse vastavaks tunnistamiseks tekkima Kolmandal isikul hiljemalt hankelepingu täitmiseks vajalikel ajahetkedel (s.o täitmise jooksul). Kolmandal isikul on vajalikud vahendid olemas nii pakkumuse esitamisel, kui hiljem raamlepingut täites, sh suureneb kirjeldustele vastavate advokaatide arvu lisandumisega üksnes Kolmanda isiku suutlikkus raamlepingut veelgi paremini täita (mitte ei muutu pakkumus mittevastavaks nagu leiab Vaidlustaja).

7.3.3. Tingimuse järgi pidid kõik raamlepingu täitmiseks teenust osutavad õiguseksperdid olema Eesti Advokatuuri liikmed, kellel on vähemalt 3-aastane töökogemus vandeadvokaadina. Kaks Kolmanda isiku vandeadvokaati omavad kolmeaastast vandeadvokaadina tegutsemise kogemust. Seega jääb Vaidlustaja sisuliseks argumendiks vaid see, et Kolmanda isiku pakkumuses on meeskonnaliikmena nimetatud vandeadvokaat, kes omandab kolmeaastase vandeadvokaadina tegutsemise kogemuse alles pärast pakkumuse esitamist. Nimetatud vandeadvokaadi kogemusest ei sõltu see, et Kolmas isik saab ka kahe teise vandeadvokaadiga pakkuda hanketingimustele vastavat teenust. Kolmas isik kasutab teenuse osutamisel üksnes nõuetele vastavaid vandeadvokaate, millise kinnituse on Kolmas isik Hankijale andnud.

7.3.4. Vaidlustaja väide, et õigusteenuse osutamine pakkumuses esitatud Kolmanda isiku meeskonna liikmete puhul võimatu riigihankeõiguse, Euroopa Liidu struktuurfondide õigusraamistiku ja Euroopa Liidu õiguse, konkurentsioiguse ja riigiabi valdkondades on ebaõige, kuivõrd Kolmanda isiku vandeadvokaatide pädevuse hindamine ei ole Vaidlustaja teha.

Vandeadvokaadi pädevus, eelkõige kui küsimus seisneb vandeadvokaadi poolt töö vastu võtmises, ei ole teiste isikute hinnata vaid tulenevalt advokaadi iseseisvuse printsiibile saab selle eest vastutada vaid vandeadvokaat ise.

7.3.5. Hankija on oma otsuses tuginenud Kolmanda isiku kinnitustele ja täiendavalt antud selgitustele, et Kolmanda isiku töötajad vastavad nõuetele ja suudavad osutada õigusteenust kõigis RHAD-is ette nähtud valdkondades.

Riigikohus on lahendis 3-19-1464 asunud seisukohale, et kui seadus ei sätesta teisiti, võib hankija otsustada, kas ta usaldab pakkujate kinnitusi või nõuab vastavate asjaolude kindlakstegemiseks tõendeid. Hankija on ka käesoleval juhul rakendanud oma diskretsiooni pakkumuse vastavuse hindamisel ja on veendunud kolmanda isiku esitatud kinnituste ja täiendavate selgituste tõttu, et kolmanda isiku pakkumus vastab hanketingimustele.

7.4. Kolmanda isiku pakkumus vastas hanketingimustele juba pakkumuse esitamise hetkel, kuid raamlepingu täitmise käigus suureneb Kolmanda isiku suutlikkus raamlepingut täita veelgi, kuivõrd Kolmas isik tegeleb pidevalt tööjõu, sh vandeadvokaatide töölevõtmisega. Nii on Kolmandal isikul töötamise registris käesoleva vastuse esitamise hetkel kokku 6 isikut, kellest 5 isiku töötamise olek on „kehtiv“.

7.5. 30.09.2025 esitas Kolmas isik täiendavad seisukohad.

7.5.1. TK p-i 2.1 esimese lause kohaselt on pakkumuse peamiseks vastavustingimuseks see, et pakkuja suudab osutada õigusteenust. Ei saa väita, et Kolmandal isikul advokaadibüroona selleks võimekust ei ole.

7.5.2. Nii TK p-i 2.1 esimene lause, kui ülejäänud RHAD annavad mõista, et tegemist on laiapõhjalise õigusteenuse osutamiseks sõlmitava lepinguga ja p-is 2.1 kehtestatud loetelu on üksnes näitlik (millele viitab ka TK p-i 2.1 sõnastus, et *vajadus võib tekkida ka muude õigusvaldkondade järgi*).

7.5.3. TK p 2.5 näeb kirjeldavalt ette, et pakkumuse esitamisega garanteerib pakkuja, et tal on olemas küllaldane tööjõud õigusteenuse osutamiseks ning et lepinguperioodil ei teki õigusteenuse osutamisel takistusi ega viivitusi, mis tuleneks pakkuja töökoormusest või tööjõu korraldusest. Lähtuvalt viidatud tingimuse eesmärgist (saada lepinguperioodil pädevat õigusabi lõplikult kindlaksmääramata õigusvaldkondades), ülesehitusest ja sõnastusest (selge ajaline määratlus: *[---] lepinguperioodil [---]*) tuleb nimetatud tingimust tõlgendada selliselt, et pakkumus vastab tingimusele, kui lepinguperioodil suudab pakkuja osutada õigusteenust selliselt, et ei teki takistusi ega viivitusi tulenevalt pakkuja tööjõu pädevusest või saadavusest. Kolmas isik kinnitab, et suudab seesugust teenust lepinguperioodil pakkuda.

7.5.4. Vaidlustaja tõlgendab TK p-i 2.5 mõistliku isiku ja Hankija arusaamadest erinevalt ning leiab, et Kolmanda isiku pakkumus saab vastata tingimusele üksnes juhul, kui Kolmandal isikul on juba pakkumuse esitamise hetkel olemas küllaldane tööjõud Hankija nimetatud konkreetsete õigusvaldkondade teenindamiseks. Ehkki Kolmas isik Vaidlustaja tõlgendusega ei nõustu (kuivõrd Hankija on kehtestanud avatud loetelu valdkondadest ning kuna Hankija eesmärgiks on saada pädevat teenust just lepinguperioodi vältel), siis ka Vaidlustaja tõlgendust järgides peab Kolmanda isiku pakkumuse tunnistama vastavaks, sest Kolmandal isikul oli pakkumuse esitamise hetkeks olemas teenuse osutamiseks vajalik meeskond. Seda seetõttu, et ka ainuüksi

kahe Kolmanda isiku meeskonda kuuluva täistööajaga tegutseva vandeadvokaadi abil on Kolmas isik on võimeline pakkuma Hankijale õigusabi 336 tunni ulatuses kalendrikuus.

7.5.5. Hankija õigusvaldkondade avatud loetelu kontekstis viib Vaidlustaja TK p-i 2.5 tõlgendus absurdini, kuivõrd sellise tõlgenduse puhul peaks iga pakkuja igal ajahetkel garanteerima igas võimalikus õigusvaldkonnas maksimaalselt kogenud ja tunnustatud õiguseksperdi, ka siis, kui Hankija seda teenuse osutamise käigus tegelikult ei vaja ning seda juba alates pakkumuse esitamise hetkest. Seejuures ei tohiks ühegi pakkuja meeskonna pädevus näiteks meeskonnaliikmete töölt lahkumise tõttu ühelgi ajahetkel kannatada, vaid igal ajahetkel peaks mistahes õigusvaldkonnas olema kohustus katkematult tagada õigusabi osutamise tippkvaliteet ehk leida kohene samaväärne asendus ka siis, kui Hankija konkreetsetes õigusvaldkonnas tööd ei telli.

7.5.6. Vaidlustaja soovitud tõlgendusi ei saa tuletada ka muudest vastavustingimustest. Tingimuse järgi peab pakkumus täiendavalt vastama kahele tingimusele:

1) pakkuja kaasab raamlepingu täitmiseks õiguseksperdid, kes on Eesti Advokatuuri liikmed, kellel on vähemalt 3-aastane töökogemus vandeadvokaadina;

2) pakkuja on võimeline kirjelduses toodud valdkondades õigusteenust osutama. Hankija on kontrollinud Kolmanda isiku pakkumust kinnituste ja täiendavate selgitustaotluste abil ning leidnud, et pakkumus vastab nimetatud tingimustele, kuivõrd Kolmanda isiku pakkumuse kohaselt osutavad õigusabiteenust õigusekspertidena kolmeaastase vandeadvokaadi kogemusega töötajad, kes on suutelised õigusteenust osutama.

7.5.7. Vaidlustaja püüab jätta muljet nagu oleks advokaatide pädevuse hindamisel sätestatud objektiivsed kriteeriumid, mille kohaselt on igaühel võimalik kindlaks määrata, kas advokaat on suuteline õigusteenust osutama või mitte. Selliseid kriteeriume ei ole ette nähtud ei kohtu-, ega advokatuuri aukohtu praktikas ega mistahes muudes advokaaditegevust reguleerivatest juhendites.

7.5.8. Enda pädevust saab ja peab hindama vaid advokaat ise ja seda ei tee keegi teine. Kolmas isik kinnitab, et suudab antud asjas Hankijale õigusteenust osutada ning on piisavalt pädev seda tegema.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

8. Hankija korraldab Riigihanget sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlusena. RHS § 126 lg-de 2 ja 7 koosmõjus peab Hankija sellise menetluse läbiviimisel järgima enda poolt riigihanke alusdokumentides määratud menetluskorda ja riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid, võttes arvesse sotsiaal- ja eriteenuste eripärasid. Seega ei ole RHS 2. ptk-s hankemenetluse kohta sätestatud menetlusreeglid sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluses automaatselt ja otse kohaldatavad, va üksikud erireeglid.

Käesoleval juhul on Hankija kehtestanud erinevatest dokumentidest (sh ka Kord) koosneva sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse korra.

Kolmanda isiku taotluse lahendamine

9. Vaidlustusmenetluses esitas Kolmas isik taotluse jätta vaidlustus läbi vaatamata, kuna Vaidlustajal puudub kaabeõigus, kuivõrd Hankija tegevus ei riku Vaidlustaja õigusi, sest Vaidlustaja pakkumus on tunnustatud edukaks, nagu ka Kolmanda isiku pakkumus, mistõttu Vaidlustajal on võimalus hankelepingu sõlmimiseks.

Vaidlustuskomisjon Kolmanda isiku seisukohaga ei nõustu.

9.1. Vaidlustuskomisjon mõnab, et üldjuhul on vaidlustaja kaebeõigus seotud sellega, et vaidlustusmenetluse tulemusel peab vaidlustajal tekkima hankelepingu sõlmimise võimalus. Käesoleval juhul puudub vaidlus, et Vaidlustaja pakkumus on ühena kolmest pakkumusest tunnistatud edukaks, olles paremusjärjestuselt teisel kohal Kolmanda isiku pakkumuse järel. Seega on Vaidlustajal hankelepingu sõlmimise võimalus olemas.

9.2. Vaidlustuskomisjon leiab, et hoolimata sellest, et Riigihanke tulemusena on Vaidlustajal hankelepingu sõlmimise võimalus, esineb käesoleval juhul olukord, kus Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamine (ja sellele järgnenud otsused) võib siiski rikkuda Vaidlustaja õigusi või kahjustada tema huve.

Raamlepingu p-i 4.2 kohaselt tellija valib teenuse tellimiseks kas variandi 1 (minikonkurss, raamlepingu p 4.3) või variandi 2 (raamlepingu partnerite poolt riigihankes esitatud pakkumuste paremusjärjestus (nn kaskaadmeetod), raamlepingu p 4.4) lähtudes tellitava töö iseloomust.

Raamlepingu p 4.4.2 sätestab: *Tellija esitab tellimuse parima pakkumuse teinud raamlepingu partnerile, määrates tellimise kinnitamise tähtaja. Kui raamlepingu partner tellimust ei kinnita määratud tähtajaks või teatab, et loobub tellimuse täitmisest, esitab tellija tellimuse paremusjärjestuselt järgmisele raamlepingu partnerile jne.*

Kuna Kolmanda isiku pakkumuse puhul on pakkumuste edukaks tunnistamise otsuse kohaselt tegemist maksumuselt esimese soodsaima pakkumusega ning Vaidlustaja pakkumuse puhul on tegemist maksumuselt teise soodsaima pakkumusega, on teenuse tellimisel kasutades raamlepingu partnerite poolt riigihankes esitatud pakkumuste paremusjärjestust, Kolmandal isikul eelis Vaidlustaja ees, mille olemasolu võib rikkuda Vaidlustaja õigusi või kahjustada tema huvisid ja põhjendada sellega Vaidlustaja kaebeõigust.

9.3. Arvestades eeltoodut jätab vaidlustuskomisjon rahuldamata Kolmanda isiku taotluse jätta vaidlustus läbi vaatamata.

Hankija otsus Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamiseks

10. Vaidlustaja on seisukohal, et Kolmanda isiku pakkumus ei vasta Tingimusele koosmõjus TK p-iga 2.1, mis loetleb peamiste vajaminevate õigusteenuste näidisvaldkonnad (vt nt käesoleva otsuse p 5.3) ja TK p-iga 2.5.

10.1. Tingimus on sõnastatud järgmiselt:

Pakkuja peab raamlepingu täitmiseks kaasama meeskonna, kes peavad vastama järgmistele nõuetele:

1) Kõik raamlepingu täitmiseks teenust osutavad õiguseksperdid peavad olema Eesti Advokatuuri liikmed, kellel on vähemalt 3-aastane töökogemus vandeadvokaadina.

2) Pakkuja meeskond peab olema suuteline tehnilises kirjelduses toodud valdkondades osutama õigusteenust.

Pakkuja esitab kinnituse, et kaasab raamlepingu täitmiseks õiguseksperdid, kes on Eesti Advokatuuri liikmed, kellel on vähemalt 3-aastane töökogemus vandeadvokaadina ning, kes on võimelised tehnilises kirjelduses toodud valdkondades õigusteenust osutama.

Küsimused ettevõtjale:

1. Pakkuja kinnitab, et kaasab raamlepingu täitmiseks õiguseksperdid, kes on Eesti Advokatuuri liikmed, kellel on vähemalt 3-aastane töökogemus vandeadvokaadina. (Raadionupp valikutega „Jah/Ei“)

2. Pakkuja kinnitab, et kaasab raamlepingu täitmiseks meeskonna, kes on võimeline tehnilises kirjelduses toodud valdkondades õigusteenust osutama. (Raadionupp valikutega „Jah/Ei“)

Tingimusest nähtuvalt pidi pakkuja pakkumuses kinnitama, et kaasab raamlepingu täitmiseks õiguseksperdid, kes peavad vastama kolmele nõudele:

- 1) olema Eesti Advokatuuri liikmed;
- 2) omama vähemalt 3-aastast töökogemust vandeadvokaadina;
- 3) olema võimelised TK-s toodud valdkondades õigusteenust osutama.

Meeskonda kuuluvate vandeadvokaatide minimaalset arvu Tingimuses toodud pole. Samuti ei tulene Tingimusest nõuet, et pakkuja peaks kaasatavate õiguseksperptide isikud nimetama juba pakkumuses ega nõuet, et Hankija peaks nende õiguseksperptide vastavust Tingimusele mingil spetsiifilisel viisil kontrollima pakkumuse vastavaks tunnistamisel.

10.2. TK p 2.5 on sõnastatud järgmiselt: *Pakkumuse esitamisega garanteerib pakkuja, et tal on olemas küllaldane tööjõud õigusteenuse osutamiseks ning et lepinguperioodil ei teki õigusteenuse osutamisel takistusi ega viivitusi, mis tuleneks pakkuja töökoormusest või tööjõu korraldusest.*

11. Puudub vaidlus, et kuigi Tingimuses polnud seda nõutud, olid Kolmanda isiku pakkumuses esitatud andmetel Kolmanda isiku meeskonnas nimetatud kaks vandeadvokaati (T. K. ja K.R.), kes vastasid Tingimuse nõudele nr 1, mille kohaselt *kõik raamlepingu täitmiseks teenust osutavad õiguseksperdid peavad olema Eesti Advokatuuri liikmed, kellel on vähemalt 3-aastane töökogemus vandeadvokaadina.*

Nagu eespool märgitud, pole Tingimuses ega mujal RHAD-is nõuet pakkuja meeskonna suurusele, mistõttu ei ole alust väita, et kahest liikmest koosneva meeskonna pakkumine oleks RHAD-iga vastuolus. Teenust osutavad isikud peavad vastama nõuetele ning pakkujad pidi kinnitama, et pakkuja meeskond on suuteline TK-s toodud valdkondades osutama õigusteenust, mida Kolmas isik ka tegi.

Asjaolu, et Kolmanda isiku pakkumuses kolmanda isikuna märgitud vandeadvokaat K. P. ei vasta vähemalt 3-aastase töökogemuse nõudele vandeadvokaadina, ei ole asjassepuituv, kuna T. K. ja K.R. täidavad nõude meeskonnale ka kahekesi. Asjaolule, et K. P. ei vasta Tingimusele, on Kolmas isik pakkumuses ise välja toonud.

12. Tingimuse nõude nr 2 kohaselt: *Pakkuja meeskond peab olema suuteline tehnilises kirjelduses toodud valdkondades osutama õigusteenust.* Vastavust sellele nõudele tuli tõendada pakkuja kinnitusega.

Sellise kinnituse on Kolmas isik oma pakkumuses andnud.

13. Seoses TK p-iga 2.5 märgib vaidlustuskomisjon, et Hankija sõnastuse kohaselt: *Pakkumuse esitamisega garanteerib pakkuja, et tal on olemas küllaldane tööjõud õigusteenuse osutamiseks [---].* Vaidlust ei saa olla selles, et Kolmas isik on pakkumuse esitanud ning sellega TK p-i 2.5 täitmist garanteerinud. Kuidas Hankija selle nõude täitmist kontrollida saab, ei ole RHAD-is sätestatud. Seega on sisuliselt tegu samalaadse kinnitusega nagu Hankija on nõudnud Tingimuses.

14. Vaidlustaja seab kahtluse alla Kolmanda isiku pakutava meeskonna võimekuse osutada Hankijale õigusteenust TK p-i 2.1 näidisloetus toodud valdkondades.

Vaidlustuskomisjon märgib, et Hankija ei ole kehtestanud RHAD-is mingeid nõudeid sellele, kuidas pakkujad pakkumuses oma meeskonna pädevust ja võimekust õigusteenuse osutamiseks peaksid tõendama ega ka seda, millised on objektiivsed kriteeriumid, millest lähtudes Hankijal oleks üldse võimalik pakkuja meeskonna pädevust või võimekust kontrollida. Hankija väitel on see olnud taotluslik. Raamlepingu p-i 7.1 teise lause kohaselt: *Raamlepingupartner esitab tellijale raamlepingu täitmisel osalevate meeskonnaliikmete CV-d 10 tööpäeva jooksul pärast lepingu allkirjastamist.* Seega on Hankija näinud ette isegi meeskonnaliikmete CV-de esitamise kohustuse üksnes pakkujatele, kellega on sõlmitud raamleping, s.o pärast sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse lõppu, ning üksnes edukaks tunnistatud pakkujate meeskonnaliikmetele.

Vaidlus selle üle, kui võrd otstarbekas või õiguspärane on RHAD-i selline ülesehitus ei ole menetluse praeguses etapis enam võimalik.

15. RHAD-ist nähtub, et pakkumuste vastavuse kontrollimisel on Hankija soovinud piirduda üksnes pakkuja kinnitusega, et pakkuja [---] *kaasab raamlepingu täitmiseks meeskonna, kes on võimeline tehnilises kirjelduses toodud valdkondades õigusteenust osutama* (vt Tingimuse nõue nr 2) ega ole nõudnud mingeid muid tõendeid või dokumente pakkuja pädevuse tõendamiseks. Seega leiab vaidlustuskomisjon, et erinevalt Vaidlustaja arvamusest, on käesolevale olukorrale siiski kohalduv Riigikohtu 19.12.2019 otsuses nr 3-19-1464 esitatud seisukoht, et [---] *Kui seadus ei sätesta teisiti, võib hankija otsustada, kas ta usaldab pakkujate kinnitusi või nõuab vastavate asjaolude kindlakstegemiseks tõendeid. Praegusel juhul ei nõudnud hankija hankedokumentis koolitaja kinnituse esitamist. Seetõttu tuleb piisavaks pidada pakkuja kinnituse esitamist. Kohtul ei ole ilma seadusliku aluseta õigust sekkuda hankija kaalutlusõigusesse ning nõuda tõendi esitamist seal, kus hankija on õiguspäraselt otsustanud piirduda pakkuja kinnitusega. Hankemenetlus põhineb suurel määral pakkujate ühepoolsetel kinnitustel ja hankija võimalusel neid usaldada* (RHS § 104, § 122 lg 3, § 175 lg-d 2 ja 4, § 178 lg 3 p 2). (otsuse p 16).

16. Juhul, kui Vaidlustaja leidis, et pakkujad peaksid tõendama oma meeskondade pädevust ja/või võimekust sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluses mingil konkreetsel viisil, oleks tulnud vaidlustada RHAD-i, mida aga Vaidlustaja ega ükski teine menetluses osalemisest huvitatud isik teinud ei ole. Menetluse praeguses etapis ei ole vaidlus RHAD-is sisalduva või mittesisalduva üle enam võimalik.

17. Korra p-i 5.4 kohaselt *Hankija lükkab pakkumuse tagasi, kui pakkumus ei vasta riigihanke alusdokumentides seatud nõuetele* [---]. Seega peab pakkumuse tagasilükkamiseks olema RHAD-is selge ning üheselt mõistetav tingimus, millele pakkumus ei vasta.

Vaidlustuskomisjoni arvates ei saa tuletada RHAD-i erinevatest punktidest kogumis sellist kohustuslikku pakkumuse vastavustingimust teenust osutama hakkava meeskonna pädevusele ja võimekusele nagu soovib Vaidlustaja. Euroopa Kohus on otsuses kohtuasjas C-309/18, p-is 20, märkinud, et võrdse kohtlemise põhimõtet ja läbipaistvuskohustust tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus ettevõtja kõrvale jätmise hankemenetlusest sellise kohustuse täitmata jätmisel, mis ei tulene sõnaselgelt selle menetlusega seotud dokumentidest ega kehtivast riigisisestest õigusest, vaid selle õiguse ja nende dokumentide tõlgendamisest ning liikmesriigi haldusasutuste või -kohtute poolt nendes dokumentides olevate lünkade täitmisest.

18. Vaidlustuskomisjon kordab veelkord, et Hankija ei ole kehtestanud RHAD-is seda, kuidas (peale pakkuja enda kinnituse) tuleks tõendada pakkuja meeskonna pädevust või võimekust teatud valdkondades õigusteenust osutada. Ilmselgelt ei saa Hankija (ega vaidlustuskomisjon) asuda hindama pakkujate meeskondadesse kuuluvate vandeadvokaatide pädevust või võimekust teatud õigusvaldkondades, seda enam, et seda pole RHAD-is ei otseselt ega kaudselt ette nähtud.

19. Tulenevalt eespooltoodust on vaidlustuskomisjon seisukohal, et RHAD-is puudub vastavustingimus, millele Kolmanda isiku pakkumus Vaidlustaja väidete kohaselt ei vasta, mistõttu Hankija otsus Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamiseks on kooskõlas Korra p-iga 5.4 ja RHS § 3 p-idega 1 ja 2 ja selle kehtetuks tunnistamiseks alused puuduvad.

Hankija otsused Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamiseks ning Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmiseks ja kvalifitseerimiseks.

20. Vaidlustaja ei ole esitanud iseseisvaid põhjendusi selle kohta, miks on õigusvastased Hankija otsused, millega tunnistati Kolmanda isiku pakkumus edukaks ning jäeti Kolmas isik kõrvaldamata ja kvalifitseeriti vaid lähtub nende otsuste vaidlustamisel eeldusest, et õigusvastane on Hankija otsus, millega Kolmanda isiku pakkumus tunnistati vastavaks ning hankemenetluse etapiviisilisuse põhimõttest.

Kuna vaidlustuskomisjoni hinnangul on õiguspärane Hankija otsus Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamiseks, on õiguspärased ka otsused, millega tunnistati Kolmanda isiku pakkumus edukaks ning jäeti Kolmas isik kõrvaldamata ja kvalifitseeriti, ja alused nende kehtetuks tunnistamiseks puuduvad.

Vaidlustusmenetluse kulud

21. Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg-d 3 ja 8.

21.1. Hankija ja vaidlustusmenetluses Hankija poolel osalenud Kolmas isik ei ole taotlenud kulude väljamõistmist.

21.2. Vaidlustaja kulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)
Taivo Kivistik